

**Cumhurbaşkanı Johannes Rau
tarafından yapılacak**

« Berlin Konuşması »

**„Korkmadan ve hayal kurmadan:
Almanya’da birlikte yaşam“**

Tarih: 12 Mayıs 2000

Yer : Haus der Kulturen der Welt

Değerli Hanımefendiler,
Değerli Beyefendiler,

- Alman okullarına devam eden öğrencilerin, yakın zamanda Alman vatandaşlığına geçenlerle birlikte, %30 u göçmen kökenli. Bu oran bazı okullarda %60 a varmakta, hatta bunun da üzerine çıkmakta.
- 1997 ve 1998 yıllarında Almanya'yı terkeden başka ülkelerden insanların sayısı, Almanya'ya yeni gelenlerin sayısından fazla.
- 1990 ile 1998 yılları arasında Avrupa Birliği içindeki iltica başvurularının %50 si Almanya'da yapıldı. Bu oran 1999 yılında dörtte biri biraz aşmıştır.
- Tüm iltica talebinde bulunanlar arasından yetkili federal daire tarafından tanınanların oranı yaklaşık %4 olmuştur.
- Sadece Türkler, Almanya'da takriben 50.000 işletme kurdular ve 200.000 işyeri açtılar.
- Alman ekonomisinin, gelecekte kalifiye işgücü açığı olacak.

Almanya'daki gerçeği gösteren, birbirlerinden tamamen farklı olmalarına karşın genel bağlantıları olan altı belirleme.

Göç etmek, göçmen olmak, mülteci kontenjani, göç sınırlaması, uyum, Green Card uygulaması, iltica, zorunlu sınırdışı, iade edilme. Bunların hepsi değişen aralıklarla siyasi tartışmaları belirleyen kavramlar.

Bir çok sorun, bir çok soru özel sohbetlerde de konu ediliyor ve çoğu zaman dile getirilmeyen bir çatışmayla sonuçlanıyor.

Almanya'da yedi milyondan fazla yabancı kökenli insan yaşamakta. Bunlar, geçtiğimiz yıllarda toplumumuzu değişime uğrattılar. Ama bu değişimin ülkemizdeki birlikte yaşam açısından ne anlama geldiğini yeterince düşünmüyoruz.

Ve buna göre davranmıyoruz.

Toplumumuzun geleceğini düşündüğümüzde, birlikte nasıl yaşıyoruz sorusu en önemli konulardan biri oluyor.

Bu konuya eğilmemiz gerekiyor, çünkü

- kimileri şimdiye kadar farkına varmamış olsa bile, bu konu hepimizi ilgilendirmekte,
- yer yer anayasal düzenimizin ve anayasal gerçeğimizin temelini irdelemekte,
- varolan sorunlar, beklemekle çözülmediği gibi, daha da büyümekte,
- sonuçta söz konusu olan, hepimiz için iyi bir geleceği birlikte kurup kuramayacağımızdır.

Almanya'ya göçün, bir çok insanda iyi ya da pek iyi olmayan güçlü hisler uyandırdığını hepimiz biliyoruz. İşte bu nedenden ötürü mümkün olduğu kadar açık sözlü, mümkün olduğunca sakin ve gerçekçi olmamız gerekiyor.

Çoğu zaman bir çok konu dile getirilmiyor. Göstermelik tartışmalara dalıp, birlikte yaşama konusunu ele almayı ihmal ediyoruz. Doğru sorularla meşgul olmalıyız.

- Yasal olarak ve uzun vadeli Almanya'da yaşayan ve burada kalmak isteyen insanlarla nasıl birlikte yaşamak istiyoruz?
- Sadece belli bir süre için kabul etmek istediğimiz ya da kabul edebileceğimiz insanlara karşı nasıl davranacağız?
- Ülkemizdeki bir çok insanın dertlerini nasıl ele alacağız?
- Uzun vadede Almanya'da yaşamak ve çalışmak isteyenlerden ne beklemeliyiz, neler bekleyebiliriz?
- Kendimizden hangi beklentilerimiz olması gerekir?

Bu sorular partileri de aşarak geniş bir kamuoyuna tartışmaya sunulmalı. Tüm toplumsal gruplar ve kuruluşlar Almanya'ya göç ve Almanya'daki birlikte yaşam hakkında, bunun sunduğu fırsatlar ve sorunlar hakkında konuşmalı. Harekete geçmemiz gerekiyor; korkmadan ve hayal kurmadan. Başarılı olabilmemiz, ancak fazlasıyla yaygın iki tavrın aşılmasıyla olabilir:

Kimi zaman yabancı düşmanlığına, kin ve şiddete dönüşen güvensizlik ve korku hislerini yenmemiz gerekiyor.

Kökenleri farklı insanların birlikte yaşadıkları bir ortamda hiçbir sorun ve çatışma olmuyormuş gibi bir tutum sergileyen, yanlış yoruma dayalı bir yabancı dostluğunu yenmemiz gerekiyor.

II.

Önce bir gerçeğin kabullenilmesi gerekiyor: Farklı kökenlere ve kültürlere sahip insanların ülkemizde yaşıyor olması, artık değişmeyecek bir olgu. Başarılı ve barışçıl bir birlikte yaşam kurmak istiyorsak, entegrasyon ortak görevimiz olacaktır.

Fazlasıyla uzun bir zaman boyunca, herşeyin geçici olduğu düşüncesiyle yaşadık. Bunun en açık göstergesi de „konuk işçi“ kelimesi. Bir zamanlar bu kelimeyle, gelen insanların, belli bir süre sonra geri dönecek olan konuklar olduğu vurgulanıyordu. Ama çoktan gördükki, gelenlerin çoğu kaldılar. Bizler de, uzun bir süre bu durumun beraberinde getirdiği pratikteki sonuçları görmezden geldik.

Burada kaldılar ve bu da genelde, hepimizin yararına oldu:

Yabancı ülkelerden gelen işçiler ve memurlar olmasa bir çok ekonomi dalı büyük zorluklarla karşılaşır. Pasaportları farklı olan kadın ve erkekler bu arada onbinlerce küçük büyük şirketler kurdu. Bunlar, iş ve eğitim yerleri sağlıyorlar.

Yabancı nüfusun büyük çoğunluğu yükümlülüklerini yerine getiriyor, dolayısıyla ekonomik refah düzeyimizi sağlamamıza ve sosyal güvenliğimizi finanse edebilmemize katkıda bulunuyor.

Hepimiz gibi onlar da, gelir vergisi ve katma değer vergisi ödüyor. Emeklilik sigortasına aidatlarını ödüyor, iş ve işçi bulma kurumunu olduğu gibi, yasal hastalık sigortasını da finanse ediyor.

Almanya'nın göç edilen bir ülke mi, yoksa bir göçmen ülkesi mi olduğu üzerine yapay tartışmalar sürdürmemize gerek yok.

Tartışmayı sürekli kısmi bakış açıları altında ele almamalıyız. Bugün müslüman çocuklara din dersi, yarın Green Card, ardından sezonluk işçiler için çalışma izni ya da iç savaştan kaçan mülteciler hakkındaki uygulamalar şeklinde yürütülmemeli bu tartışma. Konuyu bir bütün olarak görmeliyiz.

Gerçeğe olan körlüğü ve yanılsamaları geride bırakıp gerekli kararları almamız ve yeni yollara yönelmemiz gerekiyor.

Almanya'da yaşayan tüm insanların birlikte yaşayabilmeleri için yeniden girişimde bulunmamız gerekiyor. Korkmadan ve hayal kurmadan.

Tüm tartışmaların başlangıcında şu noktada hemfikir olmamız gerekiyor: "Yabancılar" diye bir genelleme yapılamaz. Tek tek insanlardır her zaman söz konusu olan. Bireysel kökleri olan insanlar;

gerek Anadolu'dan gelen iş arayan insanlar,

gerek Kazakistan'ın bağrından küçük bir köyden gelen Alman kökenli göçmenler,

gerek Sudan'da takibat ve işkenceden kaçan,

gerek Kosova'da boşaltılan şehirler ve köylerden gelen insanlar olsun,

her birinin kendi özgeçmişi, hayalleri, herbirinin kültürel ve dini özellikleri, herbirinin başka insanlara karşı kendine has davranış biçimleri var.

Her ne kadar farklı olsalar da, ortak olan bir noktaları var: Kimi gönüllü, kimi zorunlu, kimi geçici bir süre için, ama çoğu kalıcı; herbiri Almanya'da bir sığınak ya da vatan arıyor.

III.

Vatanını terketmek ve farklı bir kültüre alışmak: Bunlar tarihte yeni olgular değil; ülkemizin tarihinde de yeni değil bunlar. Dolayısıyla, göç etmenin ve uyum sağlamanın sorunsuz geçmediğini ve kendiliğinden başarıya ulaşmadığını biliyoruz.

Almanya'ya geçtiğimiz yüzyıllarda olan göçle, günümüzdeki durum elbette doğrudan karşılaştırılmaz. Oldukça farklı kültür ve dine sahip insanların birlikte yaşaması sözkonusu olunca çok daha fazla zamana ihtiyaç duyuluyor, birçok noktada daha büyük zorluklarla karşılaşılıyor.

Göçmenler, telefon ve uydu antenli televizyon kanalları aracılığıyla anavatanlarıyla sıkı bağlarını sürdürdükleri için, bir çok nokta daha da zorlaşıyor.

Yine de geriye dönüp baktığımızda, geçmişte uyumu başarmış olduğumuzu ve gelecekte de tekrar başarabileceğimizi görebiliriz.

Bizler Almanya'ya, 19. yüzyılın ikinci yarısında ve daha sonra, iş ve ekmek arayan yüzbinlerce insanı kabul ettik. Bunlar İmparatorluğun doğu vilayetlerinden, Avusturya-Macaristan İmparatorluğundan, Rusya'dan geliyorlardı ve aralarında büyük çoğunluk Polonyalıydı.

Zamanın sanayi merkezi Berlin'e ve „Altın Batı“ya, Ruhr havzasının maden ocaklarına geliyorlardı. Bir kuşaklık ömür sonunda köyler ve küçük şehirler büyük şehirlere dönüşmüşlerdi.

Göçmenlerin ilk kuşağı beraberinde getirdiği geleneklere, örneğin Polonya katolikliğinin inançlı yaşam biçimine uygun yaşıyordu. Aynı ocaklarda çalışan, aynı futbol kulüplerinde oynayan ikinci kuşak ise, Lehçe isimleri Vestfalya ağzıyla telaffuz etmeye başlamıştı.

Yeni çevreleri kendilerini nasıl etkilediyse, onlar da yeni yurtlarını etkilediler.

Sadece burada Berlin'de ya da Ruhr havzasında yaşayanlar değil, bir çoğumuz göçmen torunuyuz! Yabancı ellerde daha iyi yaşam şartları arayan ana babaların çocuklarıyız! Dedelerimiz ve büyükdedelerimiz için nasıl bir karşılama arzu ederdik?

Peki yabancı diyarlara giden bizim hemşehrilerimiz nasıl karşılandılar?

Almanya, tarihinde yalnızca göçmen ülkesi olmamıştır. Fakirlik ve kıtlık, ama aynı zamanda maceraperestlik ve girişimci ruh da, atalarımızın bir çoğunu ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Kanada ve Amerika'ya yönlendirdi. Seneler boyunca her yıl bir büyük şehir nüfusu kadar insan göç etti.

Almanlar da bir zamanlar ekonomik nedenlerden ötürü mülteci durumundaydı.

Almanlar da politik nedenlerden ötürü sığınmacı durumundaydı.

Almanlar da başka ülkelerin kuruluşuna katkıda bulundu.

İkinci dünya savaşının sonucu olarak kaçmak zorunda kalmış ya da göçe zorlanmış milyonlarca mülteciyi Almanya'ya kabul ettik. Sonuçta başarılı olan bu uyum süreci de, başlangıçta hiç kolay değildi. Halbuki sözkonusu insanlar, Almanya'ya gelen Almanlardı. En büyük acıları çekmiş olmalarına, aynı dili konuşmalarına, aynı kültürden gelmelerine, hatta çoğu zaman yeni komşularıyla aynı mezhebi paylaşıyor olmalarına rağmen bir çoğu, köylerde ve şehirlerde nasıl dışlandıklarını unutmayacaklardır.

Uyum süreci uzun vadeli ve sabır isteyen bir süreçtir. Yerli halkın açık davranmasını gerektirir. Ama bundan da fazla, ki bu günümüzde daha da önem kazanmıştır, yeni gelenlerin hazır olmalarını ve çaba göstermelerini gerektirir; yani yalnızca yeni bir topluma gelmekle kalmayıp, o yeni toplumun bir parçası olmaya hazır olmayı da.

IV.

Yabancı olanla karşılaşmak, tanımadığımız insanlar ve durumlarla karşı karşıya gelmek heyecan verici bir süreç. Karışık duygularla dolu bir süreç: Merak ve reddetmenin, kucak açma ve sınır çizmenin, anlayamama ve zamanla güven sağlamanın birarada yaşandığı bir süreç.

Bir ülkeye göç etmek her zaman iki taraflıdır: Yük ve zenginlik. Birini dile getiriyorsak, diğerini de görmemiz ve adlandırmamız gerekir.

Ülkemize olan göç ve dolayısıyla diğer kültürlerle olan ilişkilerimizin bize sağladığı yararları o kadar benimsemiş durumdayız ki, bunların farkına bile varmıyoruz.

Zamanında „konuk işçi“ olarak adlandırılan insanlar olmasaydı, Federal Almanya yaşadığı bu ekonomik kalkınmayı yapamayacaktı. Acilen ihtiyacımız olan işgücünü çağırdık ve bu insanlar geldiler. Alman ekonomisinin bugünkü gücüne erişmesi yolunda önemli katkılarda bulundular. Bu arada evlerine gönderdikleri para havaleleriyle de kendi ülkelerinin ekonomik gelişmesine katkıda bulundular.

Kültürel açıdan zenginleştik:

Başka ülkelere gelen müzikler birçoğumuza yeni dünyalar açtı. Yirmi ya da otuz yıl öncesine kadar bize tamamen yabancı olanlar, günümüzde severek dinlediklerimiz oldu. Bu binada gerçekleştirilen „Heimat Kunst“ („anavatan sanat“) ve bağlantılı diğer projeler de gösteriyorki, müzisyenler, ses sanatçıları, ressamlar ve yazarlar, farklı kültürlerin karşılaşmasıyla birlikte yeni sanatsal ifade biçimleri buluyorlar.

Bu arada şunu da belirteyim: Yemek alışkanlıklarımız da artık çok değişti. Göçmenler beraberlerinde kendi yemek tariflerini, kendi mutfaklarını, kendi baharatlarını, içkilerini getirdiler. Pizza ve döner dükkanları sokaklarımızın vazgeçilmez birer parçası oldular. Zeytinyağı ve pide çoğumuzun günlük beslenmelerine girmiş durumda.

Almanya günümüzde dünyanın en renkli ve açık ülkelerinden biri. Rahat davranma, farklı deneyimler kazanma olanakları ve hoşgörülü yaklaşım açısından çok yol katettik. Ama bazı insanların bu kazanımı görmedikleri ya da göremedikleri de bir gerçek. Bu insanlar, göçmen sayısının bu kadar yüksek olmasıyla da gerçekten ilintili olan sorunları daha ağır yaşamakta ve deneyimler edinmekte.

V.

Birlikte yaşamak zor olduğu kadar yorucu da. Bunu inkar eden ya da kabul etmek istemeyen, hoşgörüyü, dostluğa ve misafirperverliğe olan çağrılarında da inandırıcı olamamaktadır.

Sorunları görmezlikten gelmek ya da sorunların tarif edilmesini bile yabancı düşmanlığı olarak tanımlamak bizi bir yere götürmez.

Kalburüstü semtlerde oturup yabancı dostu tavır göstermek zor değildir. Ama sürekli değişikliğin yaşandığı, “yerli” sakinlerin dükkanlardaki levha ve yazıları anlayamadığı bir yerde, dünyanın her köşesinden insanların oturduğu, holde bir sürü farklı yemek kokularının birbirine karıştığı bir evde, sesli olarak yabancı müziklerin çalındığı ve apayrı yaşam tarzları ve dini geleneklerle karşı karşıya kaldığımız yerlerde ise zordur.

Eskiden beri aynı yerde yaşayan Almanların, kendilerini artık evlerinde gibi değil, kendi ülkelerinde birer yabancı gibi hissettikleri yerde birlikte yaşam zordur.

Klimalı arabada, çokkültürlü yayın yapan radyo programlarının keyfini çıkarmak başka, metro ya da otobüste, dillerini anlamadığımız insanlar arasında olmak başka bir şeydir.

Devam ettikleri okulda yabancı öğrenci sayısı çok yüksek olan çocukların eğitimleri açısından endişeli olan anne babaları anlayabiliyorum. Bu durumu bizzat kendi deneyimlerimden biliyorum.

Aynı zamanda, genç yabancı ve Alman uyruklu göçmenler arasında suç işleme oranının, ortalamanın üstünde olmasının bir çok insanı ürkütmesini de anlıyorum.

Yabancı gençlerin gruplar halinde sataşmalarından ya da insanları sindirmesinden sadece genç kız ve kadınların değil, diğer insanların da korkmasını anlayabiliyorum.

Endişeleri ve korkuları ciddiye almayan, insanlara ulaşamaz. Onların politikacılar hakkında “konuşmaktan başka bir şey yapmazlar“ diye düşünmelerini desteklemiş bile olur.

Endişeler ve korkular haklı olarak varsa, bunların önlemi alınmalıdır. Neden başka türlü olamayacağını, ya da neden daha iyisinin yapılamayacağını açıklamamız, açıklayabilmemiz gerekir.

Hayat çoğu zaman okulda olduğu gibidir: En iyi aklımızda tuttuklarımız, maalesef yanlış anladıklarımız olur. Hatalar, belleğimizden ısrarla silinmez.

Önyargıların yerleşmemesi ve yaygınlaşmaması için bunlara hep karşı gelmek gerekir. Burada medyanın önemli bir görevi olduğunu ve özel bir sorumluluk taşıdığını düşünüyorum. Aydınlatma ve bilgilendirme acilen gerekli.

Bir örnek: İnsanlar, mültecilerin sokaklarda öylece oturup hiçbir şey yapmadan, başkalarının ödedikleri vergi paralarıyla geçindikleri izlenimini edinip onlara kızıyorlar. Pek az insan, mültecilerin ilk üç ay çalışmalarının yasalarca yasak olduğundan, sonra iş aradıklarında da iş ve işçi bulma kurumunca geri çevrildiklerinden haberdar. Bunu bilen, bu yasanın anlamsızlığına şaşabilir, ama mültecilerin çalışmak istemediklerini artık düşünmez.

Dünyada tüm kültürlerin ve dinlerin diyalogunu içtenlikle savunuyorum. Bu, çok önemli bir görev. Yine de hiçbir zaman bunu, kendi ülkemizde yaşayan farklı kültürlerin bir arada yaşamasından kaynaklanan ve pratikte varolan günlük somut sorunlarla uğraşmamak için bir neden olarak görmedim.

Birlikte yaşamayı, hayatın en somut yaşandığı yerde dile getirmeliyiz.

VI.

Toplumumuzda yabancı düşmanlığı var. Cinayete kadar varan şiddet yaşanmakta. Tek tek şiddet olaylarından daha tehlikeli olan şey, yabancı düşmanlığını gizli, hatta açık bir sempatiyle destekleyen toplumsal havadır.

Yabancılara karşı saldırgan bir tahammülsüzlük mevcut. Çoğunluk suskun kalırsa, bu teşvik edilmiş olur. Susan, suçu paylaşır.

Hepimizin tavır alması gerekiyor. Politikacılar, polis, yargı ve öğretmenler, insanlara karşı düşmanca eğilimler karşısında özel sorumluluk taşıyor. Bunun için medeni cesarete ve desteğe ihtiyaçları var.

Hiçbir siyasi sorumlu, yabancı düşmanı bir atmosferden yararlanma tuzağına düşmemelidir. Kullanılan kelimelerin dikkatle seçilmesi en başta gelir. Herkesin bu konuda disiplinli ve aşırı duyarlı olmasını bekliyorum. Yabancı düşmanlığının doğurduğu kötü davranışlara kızan, fazlasıyla kullanılan o kötü sözleri duymazdan gelmemeli, hele kendisi bu sözleri hiç kullanmamalıdır. Kötü sözler, kötülöklere zemin hazırlar.

Elbette hiç kimseyi önyargıları ve kaygılarıyla yalnız bırakmamalıyız. Yabancı düşmanlığı ve yabancılara duyulan kin, çoğu zaman bilgisizlik ve yetersiz deneyimden kaynaklanıyor.

Almanya’da çok az yabancının yaşadığı bazı yerlerde, yabancı düşmanlığının çok yaygın olmasının açıklaması ancak bu olabilir.

Aşırı sağcılar gururla „ulusal kurtarılmış bölge“lerden bahsediyorlarsa, bu hukuk devleti ve demokrasi açısından bir uyarı sinyali ve gerçek vatanperverler içinse utanç kaynağıdır.

İrkçılık ve ırkçı şiddetin nedenleri ve açıklamaları var, ama bunların hiçbiri, bir gerekçelendirme olamaz. Şiddete başvuran her kimse, mümkün olan en kısa zamanda cezalandırılmalıdır.

Almanya’nın dünya kamuoyu önündeki itibarı şeklindeki, alışlagelmiş o eski tezi yeniden vurgulamak istemiyorum. Tabii ki dışardan bakanların bizi nasıl değerlendirdikleri önemli. Ama en önemlisi bizim kendimize olan borcumuzdur. O da, yabancı düşmanlığının dışlanması gerektiğidir.

VII.

Konularımız göç ve uyum olunca, kendi çıkarlarımızı düşünmemiz sadece doğal değil, aynı zamanda önemlidir de.

Bize, Almanya’ya gelen kişi, birlikte yaşamamızın temelini oluşturan demokratik oyun kurallarına uymak zorundadır. Bu kurallar dışlamaya değil, uyuma dayalıdır ve kültürel çoğulculuğa yeterince mekan sunmakta, inanç özgürlüğü ve azınlık haklarını güvence altına almaktadır.

Bu kuralların çizdiği sınırlar ise kimse tarafından, kökenleri ya da dini inançları neden gösterilerek ihlal edilemez. Kadının toplumdaki yeri ve hakları buna önemli bir örnek oluşturmaktadır. Kadınların geleneksel ya da kültürel nedenlerden ötürü, haklarının kısıtlanmasına tahammül etmeyeceğimizi herkesin bilmesi gerekir.

Uyum süreci kendiliğinden oluşmaz, bizzat çaba sarfetmek gerekir. Bu da çoğu zaman yorucudur.

Bu yeni çabayı, yabancılara iyilik yapmak için verilen bir sadaka gibi görmek yanlışına düşmemeliyiz. Daha iyi bir uyum süreci doğrultusunda yaptıklarımızı, sadece hissedilen yakınlık, ya da hıristiyanlıkta varolan insanseverlikten ötürü değil, kendi bilinçli çıkarımızı da gözönünde bulundurarak yapıyoruz.

Çokkültürlü bir toplum olup olmadığımız ya da bunun ne derece gerekli olduğu üzerine çok konuşuldu. Bu konuda şu kadarını söylemekle yetineceğim: Her halukarda kültürel açıdan çok yönlü bir toplumuz. Ama bu farklı kültürler çoğu zaman birlikte yaşamaktan ziyade yanyana yaşamaktalar. Bu model ancak, çok yönlülük keyfilikle karıştırılmadığı sürece ve bir toplumun, azınlıkların toplamı olmadığı görüşünde fikir birliği sağlandığı zaman işleyebilir.

Almanya’da nasıl birlikte yaşamak istediğimiz hakkında ortak bir fikir sahibi olmamız gerekiyor. Davranışlarımızı bağlayıcı kılan kesin değerlere ihtiyacımız var.

Parçalara bölünen bir toplum gerçek anlamda demokratik bir yapıya sahip değildir. Demokrasi, azınlıkların çoğunluk kararlarını kabul etmeleri, hatta benimsemeleri anlamına da gelir. Bu da, çoğunluk ve azınlığın güncel sorunlar ve karşıt tutumlar ötesinde, ortak temel görüşleri paylaşmalarını gerektirir. Ancak o zaman her ikisini de bağlayan ve birbirleriyle paylaştıkları o “biz” hissi oluşabilir. Diğer ulusların, toplumsal birliklerini pekiştirme amacıyla kullandıkları kabarcık duyguları kullanmasak da, bu “biz” hissine ihtiyacımız var.

Anayasayı temel alan bir vatanperverlik önemlidir. Ama aynı zamanda belli bir duygusal ortaklığa da ihtiyacımız bulunmaktadır. “Bizler”, “onlar” diye ayrıma gitmek, demokratik bir toplumun uzun vadede yararına olmaz.

Toplumumuzun bölünme tehlikesinden bahsettiğimiz zaman, parmağımızla sadece başkalarına işaret etmemeliyiz.

Kendimize sormamız gereken ise, tüm bu geçen yıllarda kendi kimliğimizin yeterince bilincinde olup olmadığımız ve yeni gelen insanları kazanmak için gereken özgüvene sahip olup olmadığımız soruları olacaktır.

50 yıllık başarılı barış ve demokrasi geçmişimizden sonra kendi toplumumuzun kültürünün ve yaşam biçimlerinin, hatta belki sembollerinin de tanıtımını yapmak yerinde olmaz mı?

Ülkemizin çekiciliğinin sadece refah düzeyinden ve ekonomik başarı çizelgesinden ibaret olmadığını daha da vurgulamamız gerekiyor mu?

Eğer bunu başarısak o zaman göçmenlerden, ülkemizde yalnızca evlerini kurmuş olmalarının ötesinde, kendilerini burada yerli olarak da hissedilen birer yurttaş olmalarını bekleyebiliriz.

Entegrasyon, köklerinden kopmak ya da kişisiz bir şekilde asimilasyona uğramak anlamına gelmemektedir. Entegrasyon, birbiriyle çelişen kültürlerin birbirleriyle hiçbir bağları olmadan yanyana varolmalarına bir alternatifi teşkil etmektedir. Almanya’da kalmak isteyenlerin, kökenlerini reddetmesi gerekmiyor. Ama, anayasanın öngördüğü şekilde açık bir topluma katkıda bulunmaya hazır olması gerekiyor. Bizim herkese sunabileceğimiz bu kadar. Açık ve kalıcı bir toplumu ancak, toplumsal temel uzlaşmanın dışında kalan adacıklar oluşturmazsak sağlayabiliriz. Bu nedenden ötürü uyum sürecini doğrudan ve sistemli bir şekilde desteklememiz gerekiyor. Almanya’da uzun vadede kalma hakkı olan herkes, toplumumuzu tanımak zorunda olmalı; değer ölçülerimizi, geleneklerimizi ve özellikle dilimizi.

Diğer ülkeler örneğinde olduğu gibi biz de, uyumu etkin bir şekilde desteklemek amacıyla getirilecek yasal düzenlemeler konusunda mutabakat sağlamayı ciddi olarak düşünmeliyiz.

VIII.

Bu sorularla ciddi bir şekilde ilgilenenler arasından hemen hemen kimse, kendi çıkarlarımızı göz önünde bulundurduğumuzda, gelecekte de göçmenlere ihtiyacımız olacağımızı inkar etmiyor. Bu sadece Almanya için değil, tüm diğer batı ülkeleri için de geçerli.

İşadamlarımızın bir çoğu Amerika’yı örnek gösterip, Amerikan ekonomisinin son on yıldaki olağanüstü dinamizmine işaret ediyor. Bu önemli derecede, Amerika’nın son on yılda kabul ettiği yüksek sayıda göçmen sayesinde oluşan bir gelişme.

Başkan Clinton, birkaç yıl önce halkın değişik kesimlerinin uyumu için büyük bir program uyguladı. Toplumun farklı etnik gruplara dağılmasına karşı hazırlanan programın adı “One America” .

Bu programa bizde pek kimse değinmiyor.

Bizim ve diğer ülkelerin gelecekte neden göçe ihtiyacı olacaktır? Bunun için hep bir takım nedenler gösterilmekte.

Bir örnek: Sosyal ve emeklilik sistemimizin finansmanı sadece gelen göç sayesinde sağlanabiliyormuş.

Doğru. Tüm batı toplumlarının demografik bir sorunu var. Bunu ne küçümsemek ne de dramatize etmek gerekir. Sorunu sadece göç olgusuyla çözemeyiz. Yaş piramidinin ters dönmesinde olduğu gibi, kapsamlı neden ve sonuçları olan sorunlarda, hiç bir zaman açıklayıcı tek doğru yoktur.

Elbette ülkemizde çocuklara daha sevecen yaklaşımda bulunulması çok iyi olurdu. Doğum oranlarını yükseltmek politikanın görevi değildir. Ama politika çocuk sahibi olmayı engellememeli, desteklemeli. Çocuk sahibi olmak maddi yönden cezalandırılmamalı.

Göç faktörünü desteklemenin ikinci nedeni de ciddiye alınmalı. Günümüzde önemli alanlarda iyi eğitilmiş kalifiye eleman yokluğu çekilmekte. Bu, gelecekte daha da yoğun olarak hissedilecektir. Geçmiş yılların eğitim politikalarındaki eksikliklerin acısını şimdi çekiyoruz.

Başbakan, bu durumu "Green - Card" girişimiyle yanıtladı. Bu düşünce her ne kadar geniş bir destek gördüyse de, ki ben de destekleyenlerdenim, hepimiz biliyoruz ki, tek başına göçmen olgusu kalifiye eleman yokluğunu gideremez. Yurtdışından gelen üst düzeyde kalifiye elemanlara ihtiyacımız var ama, kendi uzman eğitimi olanaklarımızı acilen güçlendirmemiz gerekiyor. Bunu da ancak eğitim kurumları ve ekonomi arasındaki işbirliğiyle sağlayabiliriz. Ekonominin, kendi çıkarlarını gözönünde bulundurarak eğitim ve kalifikasyon konularında daha büyük yatırımlara gitmesi şart. Başbakan bu noktaya da işaret etti.

IX.

Ülkemizdeki birlikte yaşamı rastlantılara bırakamayız. Kendimize ve bize gelenlere karşı beklentilerimizi iyi düşünüp, sakın kafayla tartışıp, akıllıca tesbit etmemiz gerekiyor.

Yaşanan göçün koşullarını bilmemiz ve kesin düzenlemelere gitmemiz gerekiyor. Herkes, kendisini neyin beklediğini ve kendisinden neler beklediğini bilmeli.

Toplumsal düzenimizin bu temel sorularında mutabakat sağlamak kesinlikle kolay olmayacaktır. Ama konuyu açmamız ve bu tartışmayı şimdi sürdürmemiz gerekiyor.

Entegrasyon ve göç kurallarını, toplumumuzun sosyal ve ekonomik çıkarları belirlemeli. Dolayısıyla ayırt etmemiz gereken iki olgu çok büyük önem kazanmaktadır: Göç ve iltica hakkı. Göç düzenlemeleri yararımızı gözetir, iltica hakkında ise kendi yararımızı gözetmeyiz.

„Dünyanın tüm problemleri Almanya’da çözülemez“ diyenler haklı. Ama şunu ekliyorum: Almanya, özgürlükleri ve hayatları tehlike altında olan insanlar için emin bir adres olmalı ve kalmalı.

X.

Göç olgusunu gelecekte nasıl düzenlersek düzenleyelim, iyi hazırlanmış olmalıyız; hem zihnen, hem siyasi açıdan hem de kurumsal olarak. Kendilerinden belli beklentilerimizin olduğu, ve kendilerinin de bizden beklentileri olan insanların gelmesine hazırlıklı olmalıyız.

Bir çok alanda hazırlıklı olmalıyız.

En önemli yerler çocuk yuvaları, okullar ve yüksek okullardır.

Bu yerler, ülkemizde uyum sürecinin başarılı olup olmayacağına karar verilen, birlikte yaşamının öğrenildiği ve temellerinin sağlandığı yerlerdir. Günlük hayatta insanlar kendilerini ayırabilir, kendi semtlerinde kendi aralarında kalmayı tercih edebilirler.

Okulda ise birarada olmak, ister istemez diğerleriyle anlaşmak zorundadırlar.

Ulusun öğrenim yeri okuldur. Burada, birlikte yaşamının getirdiği tüm zorluklar çoğu zaman en keskin şekilde görülür.

Bundan ötürü, günden güne toplumumuzun bu derece çok yönlü, dolayısıyla bir o kadar zorlaşmış olmasını hisseden öğretmenlere teşekkür etmek istiyorum. Özellikle ilkokullarda bu toplumda nelerin yaşandığını doğrudan hissediyorlar.

Teşekkürlerim ana okullarında, derneklerin gençlik bölümlerinde ve tüm gençlik çalışmalarında görevli ve hepimiz adına günlük uyum çalışması yürüten herkese yönelik.

Polis ve yargı görevlilerine, nüfus kayıt dairelerinde ve yabancılar dairelerinde çalışanlara, iş ve işçi bulma kurumları ve sosyal daire çalışanlarının hepsine, yaptıkları ve çoğu zaman zor olan, çok sabır ve hassasiyet gerektiren çalışmalarından ötürü teşekkür etmek istiyorum.

Konuşmamın başında belirtmiştim. Almanya'da okula giden çocukların % 30 u bir şekilde göç olgusunu yaşamışlar. Bu da, dil bilgilerinin yetersiz olması, sınıfa uyumda zorluk çekmeleri, velilerin anaokulları ve okullarla pek az işbirliğinde bulunması ve yeterince angaje olmamaları gibi olguları içeriyor. Birçok problem daha anaokulundan başlayarak bir sonraki eğitim birimine devrediliyor!

Aslında gereksinimimiz olan, daha anaokulu ve ilkokulda başlayan ve uyumu destekleyen, bunu sadece bir yan dal olarak görmeyen pedagojik çalışmadır.

Öğretmenlerimizin eğitiminde bu göreve gereken önem veriliyor mu? Öğretmenler, yarısı Alman olmayan sınıflarda ders vermeye hazırlıklı mı? Özellikle kadın öğretmenler, çok farklı otorite ve cinsiyet ayrımı anlayışından kaynaklanan ve kabul edilemeyecek davranış biçimleriyle karşı karşıya kalıyor. Buna karşı ne yapıyoruz? Okulda verilmeyen, çoğunlukla ömür boyu giderilemiyor.

Yüksek okullarımızdaki Türk kökenli öğrenci sayısının, son on yıl içersinde iki katına çıkması sevindirici bir gelişme.

Ama temel eğitimde yabancı öğrencilerin oranı, kendi yaş gruplarındaki Alman öğrencilerin oranını üçe katlamaktadır. Diğer orta ve yüksek eğitim kurumlarında ise bu oran tam tersine dönmekte. Temel eğitimi diploma alarak bitiren Alman kökenli olmayan öğrencilerin %40 ı mesleki eğitim yeri bulamıyor.

-Batılı-hıristiyan Alman ailesinin çocuğu olan öğrencilerin, artık her yerde ortalamayı oluşturmadığı olgusunu daha çok dikkate alan eğitim modellerine ihtiyacımız var. Öğretmenlerin aldıkları pedagoji ve didaktik eğitim ve meslek sonrası eğitimde, bu konuların daha yoğun ele alınması gerekiyor.

-Aile içi eğitimin ana hatları çoğunlukla anneler tarafından verildiği için, anne ve çocukların birlikte Almanca öğrendiği iyi model projelerimiz var.

-Uzun vadede Almanya'da yaşayan insanların Almanca konuşabilmeleri gerekir.

-Bu nedenden ötürü "yabancılar için Almanca", toplumumuzun geleceği açısından merkezi bir eğitim projesi. Bunu gerçekleştirebilmek için daha çok öğretmene ihtiyacımız var. Biliyorum! Buna para gerek! Ama şunu da biliyorumki, bugün yanlış yerde tasarrufa gidene, bu davranışı daha sonra pahalıya mal olacaktır.

Öğretmenler ve okul müdürleri okulda Almanca konuşulmasına dikkat ettiklerinde, bu bir yabancı düşmanlığı göstergesi değildir. Tam tersine, buna dikkat edilmediği zaman uyum süreci daha baştan iflas eder. Bu da tüm çocukların zararına olur.

Tüm yabancıların ya da yeni vatandaşların mümkün olan en iyi eğitim olanaklarına sahip olmaları hepimizin ortak çıkarıdır. Eğitim, uyumu destekler. Eğitim, iyi işyeri olanaklarını açar. Eğitim, iletişim kurabilmeyi sağlar.

Sonuçta eğitim, kültürlerin gerçek anlamda karşılaşmasının başında gelir. Ancak eğitim, önyargıları yenmemize de yardımcı olur. Eğitim, kökten girişimlere ve ırkçılığa karşı en iyi korumadır.

Yeni bir eğitim proletaryasının oluşmasını, yani yetersiz eğitimden ötürü sosyal bağlar kuramayan bir kesimin oluşmasını kesinlikle önlemeliyiz. Yoksa bunun sonucu, tüm zararlı, hatta tehlikeli etkenleriyle birlikte etnik gettolaşma olur.

Gettolaşma ve gruplaşmanın, uyum sağlayamamanın, iş piyasasındaki umutsuzluğun ve sosyal marjinalliğin zararlı sonuçları arasında şiddet eğilimi ve suç işlemek bulunmaktadır. Bu konu,yayınlanan rakamlar ve istatistiklerle çoğu zaman suistimal edilmektedir. Bu yayınların dikkatli okunması gerekir. O zaman varılan bazı yargıların, önyargıdan ibaret olduğu görülür.

Doğru olan ise, şiddet eylemlerine katılan ve suç işleyenler arasında özellikle yabancı genç erkeklerin ve Alman kökenli göçmenlerin oranının ortalamanın üzerinde olduğudur. Kendileri, tüm suç işleyenler gibi hukuka ve yasalara göre ve en kısa zamanda cezalandırılmalıdır.

İstatistikler şunu da vurguluyor: Uyum süreci okul eğitimi, meslek eğitimi ve iş bulma yoluyla, başarılı geçtiği zaman, yabancı gençler arasındaki şiddet eylemleri ve suç işleme oranı, Alman gençlerinden daha fazla değildir.

Ayrıca asker postalı giymiş bir dazlak, elinde Alman pasaportu olsa bile, bende daha az tehlikeli bir izlenim yaratmıyor.

XII.

Toplumumuzda halen hıristiyan geleneklerin etkisi yoğun olarak hissedilmektedir. Ama sekularizm, bir çok insanın algıladığından çok daha güçlüdür. Din bağları olmayan kimi insan, müslüman komşusuyla birlikte ilk kez, inancını günlük yaşantısına yansıtan bir insanla karşı karşıya gelmiş olmuyor mu? Diğer taraftan inançlı müslümanlar, özellikle bizim büyük şehirlerimizi gördüklerinde, çoğunlukla, ancak eskiden beri varolan geleneklerine sıkı sıkıya sarılarak kendilerini koruyabileceklerini sandıkları, „inançsız“ insanlar dünyasında yaşıyorlarmış hissine kapılmazlar mı? Sıkı müslüman eğitimci ve veliler, çocuklarının, aynı bizde de anne ve babaların on yıllardır çocuklarında bizzat gördükleri gibi, dinden kopmalarından korkuyor.

İnanç ve din özgürlüğü ülkemizde herkes için geçerli, sadece hıristiyanlar için değil. Bu, inancını dini ibadet tarzında ve ibadete ayrılmış yerlerde ifade etme özgürlüğünü de içerir. Bu nedenden ötürü Almanya'nın bir çok şehrinde camiler var artık.

Bir çok kişi, önce, aralarında klasik cami görüntüsüne sahip olan camilere alışmak zorundaydı. Şunu da ekliyorum: Bir çoğumuz için bu yeni görüntüye alışmak, eğer müslüman ülkelerde hıristiyanlara da inançlarını yaşama ve kilise inşaa etme hakkı tanınsaydı, daha kolay olabilirdi.

Okullarımızda islam din dersi verilebilmesini destekliyorum. Bu dersin, Almanca verilmesi gerekiyor. Öğretmenlerin devlet eğitimi almış ve öğretmenliklerinin tanınmış olmaları, ayrıca temel alınan ders müfredatının, yine tanınmış müslüman muhataplarca hazırlanması ve bakanlık onayının alınmış olması gerekiyor.

Bu da gösteriyor ki, akademik islam din öğretmeni eğitimine ihtiyacımız var. Bu zor soruları tartışılabileceğimiz, güvenilebilir islami muhataplarımızın olması gerekiyor.

Anayasamız, devlet ve dini cemaatler arasında güvenilir işbirliğini temel almaktadır. İslamiyet, kilise gibi bir yapıya sahip değildir. Dolayısıyla, Almanya'da yaşayan müslümanlarla güvenilir, kurumsal bir işbirliğine gitmenin bir başka yoluna ihtiyacımız var. Birlikte yaşadığımız müslüman vatandaşların haklı isteklerini karşılayan ve anayasamızın sunduğu temelde uygulanacak bir düzenlemeyi getirmemiz gerekiyor.

Hangi konuda ısrarlı olmamız gerektiğini, burada yaşayan tüm çocukların da çıkarlarını da göz önünde bulundurarak, açıkça ifade ediyorum: Gerek devlet, ve gerekse özel okullarımızda olsun, her ikisinde de çocuklar, din dersi de dahil olmak üzere, anayasamızın temel değer ölçülerine göre eğitilir.

XIII.

Biraz önce, bir kaç yıl önce yeniden düzenlenen ve temel hak olan iltica hakkını tartışmaya açmamamız gerektiğini söyledim.

Ancak geçerli yasalar, birçok bireysel durumda, aslında sert iltica uygulamalarını savunan kişilerin bile yanlış ve savunulamaz olarak değerlendirdiği kararlara yol açıyor.

Milletvekilleri, işadamları, okullar, kilise gurupları ve ilgili vatandaşların kaleme aldığı ve tek tek mültecilerin sınırdışı edilmesine karşı olduklarını dile getiren bir çok mektup elime geçiyor. Çoğu zaman kendilerini çok iyi anlıyorum. Ama çoğunlukla bu insanlara yardımcı olunamayacağını görüyoruz. Çünkü bu durumda, geçerli yasaların ihlal edilmesi sözkonusu olduğundan, burada kalamıyorlar.

Resmi makamların, her özel duruma göre daha iyi karar verebilmeleri için, takdir alanlarının genişletilmesi gerekmiyor mu diye soruyorum kendime. Bunu onaylayanlar, parlamentoda sözkonusu değişiklikleri savunmalıdır. Sempatim onlardan yana olacaktır. Ülkemizdeki birlikte yaşama düzeni için yeni ve ortak girişimde bulunmamız gerekiyor. Toplumsal yaşamın her alanında olduğu kadar, politika ve devletin harekete geçtiği her alanda düşünce tarzımızı değiştirmemiz gerekiyor.

Gerçeğin başarılı olmasını istiyorsak, gerçekleri olduğu gibi görmemiz gerekiyor. Korkmadan ve hayal kurmadan. Uyum sürecinin başarıyla sonuçlanması en önemli çıkarımızdır. İyi bir gelecek için ihtiyacımız olan gücü harekete geçirir.

Çıkar ve hedeflerimizi açıkça belirleyelim.

Uyum sürecini nasıl biçimlendirmek istediğimize karar verelim.

Gerçekçi hedefler seçelim.

Eğitim ve tekrar eğitim! Her uyum sürecinin en temel şartıdır bu! Uyum, her türlü eğitim politikasının merkezi parçası olmalıdır.

Göç, rastlantıya bırakılmamalı. İyi düşünülmüş, herkese hitap eden ve pratikte uygulanabilir tasarımlara ihtiyacımız var. Doğru olanı, her zaman ve her yerde, popüler olmadığı zaman da yapabilme cesaretine ihtiyacımız var.

Uyum ve göç konusunda geniş bir uzlaşmaya varmamız gerekiyor. Bu nedenden ötürü, toplumumuzda görevi ve sesi olan herkesten rica ediyorum: Bu hedefe ulaşmak için en iyi hangi yoldur diye tartışın. Ama korku uyandırmadan, yanılsamalara neden olmadan tartışın.

Göç politikasında, Avrupa çerçevesinde anlaşmaya varmamız gerekiyor. Ama bunu, kendi ülkemizde gerekli olanı yapmamak için bir neden olarak kullanmayalım.

Birlikte yaşadığımız birçok yabancı yurttaş ülkemizde çeşitli kuruluşlarda, derneklerde çalışıyor, serbest girişimci ve işadamı olarak işyerleri yaratıyor ve meslek eğitimi veriyor. Bunun için kendilerine teşekkür ediyorum.

Hepinize cesaret vermek istiyorum:
Toplumsal yaşama katılın; mahallenizde ve okullarda, sendikalarda ya da spor derneklerinde. Ancak çok insan katılırsa, farklı insanlardan oluşan bu birlikteliğin sunduğu zenginlikten yararlanabiliriz.

Size acilen sesleniyorum: Almanca öğrenin! Birlikte yaşıyorsak, birbirimizi anlamamız gerekir. Almanya'da büyüyen ya da yanımıza yeni gelenler Almanca konuşmak ve anlamak zorundadır.

Uyum sürecinin desteklenmesi birincil sırada gelen toplumsal ve politik bir görevdir. Kesinlikle ciddiye alınması gerekir. Yasal bir temel vermemizi gerektirecek kadar ciddi bir görev.

Ülkemize olan göçü nasıl yönlendireceğimize ve hangi kuralların gerekli olduğuna dair bir tartışmayı sürdürmemiz gerekiyor.

Çok yönlü ve canlı bir Almanya istiyorum; barışçıl ve dünyaya açık.

Bunun için her türlü çabayı sarfetmeye değer.

Aslolan, tek tek kişilerin kökeni değil, birlikte geleceği kazanmamızdır.